1852. No 138.

MIDDELBURGSCHE COURANT.

Dingsdag 16 November.

Besturen en Administratien.

STADS GENEESHEER.

De **Burgemeester** en **Wethouders** van **Middelburg** maken bekend,

Dat met den 1 Januarij 1853 openvalt de betrekking van een' der Stads Doctoren, waaraan een jaarlijksch Traktement is verbonden van *f* 500; en worden mitsdien bij deze alle opgeroepen, die voor deze betrekking wenschen in aanmerking te komen, om zich vóór den 15 December eerstkomende, in persoon of bij vrachtvrije brieven, ter Stedelijke Secretarie aan te melden.

MIDDELBURG, den 12 November 1852.

De Burgemeester en Wethouders voornoemd,
PASPOORT VAN GRYPSKERKE.
De Secretaris,
M. F. LANTSHEER.

VERKIEZINGEN.

De **Burgemeester** en **Wethouders** van **Middelburg** maken bekend,

1. Dat bij de verkiezing van een Lid voor den Gemeenteraad, op den 8 en 9 dezer gehouden, niemand de volstrekte meerderheid heeft bekomen, en er mitsdien eene herstemming zal moeten plaats hebben, tusschen de twee personen die de meeste stemmen op zich hebben vereenigd, zijnde de Heeren:

Mr. P. J. G. VAN DIGGELEN en
Mr. N. J. C. SNOUCK HURGRONJE.

2. Dat die herstemming is bepaald op Maandag den 22 November aanstaande.

3. Dat de Processen-verbaal van Stem-inlevering en Stemopneming, van den 8 en 9 dezer, in de benedenzaal van het Raadhuis zijn aangeplakt en ter Secretarie voor een ieder ter inzage nedergelegd.

MIDDELBURG, den 12 November 1852.

De Burgemeester en Wethouders voornoemd,
PASPOORT VAN GRYPSKERKE.
De Secretaris,
M. F. LANTSHEER.

GEMEENTERAAD.

De **Burgemeester** van ***Middelburg*** maakt bekend, dat op Woensdag den 17 November 1852, des namiddags ten één ure, eene openbare zitting van den Gemeenteraad zal plaats hebben.

MIDDELBURG, den 15 November 1852.

De Burgemeester voornoemd,
PASPOORT VAN GRYPSKERKE.

STRANDVONDERIJ.

De **Burgemeester** der Gemeente **Koudekerke** brengt ter kennis van belanghebbenden, dat op het Strand onder die Gemeente is aangespoeld en geborgen eene groote ongemerkte BOOT, een WATERVAT en eenige stukken SCHEEPSHOUT, en roept elk en een iegelijk ter reclame op, die tot het geborgene vermeent geregtigd te zijn.

KOUDEKERKE, den 12 November 1852.

De Burgemeester voornoemd,
H. BRASSER.

AANBESTEDING.

Regenten over de Godshuizen te *Middelburg* zijn voornemens om, op Dingsdag den 23 November 1852, des middags ten 12 ure, in een der Lokalen van het Gasthuis, te houden de gewone Aanbesteding der in de Gestichten benoodigde **LEVENSMIDDELEN**, **BRAND-** en **LICHTSTOFFEN** enz., en zulks voor het geheele dienstjaar 1853; waarvan de Condition in gemeld Gesticht voor een ieder ter lezing liggen.

KENNISGEVING.

De Commissie Loon voor Werk, gevestigd binnen deze Stad, roept bij dezen op diegenen, welke begeeren bij hare Inrigting, hetzij in of buiten hare Werkplaats, hetzij door Pluizen van Touw, werk te erlangen, zich tot dat einde aan te melden aan het Lokaal, alwaar, met uitzondering van Donderdag den 18 en Zondag den 21 November 1852, dagelijks tot inschrijving der Werklieden zal worden gevaceerd, van Maandag den 15 tot en met Woensdag den 24 November 1852, telkens van des middags 12 tot des namiddags ten 1 ure, onder verdere kennisgeving, dat diegenen, welke nalatig mogten zijn zich binnen den bepaalden tijd aan te melden, gevaar loopen van bij de Commissie in het geheel niet in aanmerking te kunnen worden genomen.

MIDDELBURG, den 10 November 1852.

De Commissie voornoemd,
Namens dezelve,
A. M. CRAMER, Voorzitter.
HUBERTUS REKKER, Secretaris.

[*De dankbetuigingen van de Vereeniging tot het bezoeken der Armen en van Diakenen in een volgend no.*]

Binnenlandsche Tijdingen.

MIDDELBURG, 15 November.

Z. M. heeft den 1sten luitenant E. O. K. van Ingen, van het korps pontonniers, op non-activiteit gesteld, ter zake van tijdelijke ongesteldheid, en benoemd, bij het personeel van de geneeskundige dienst der landmagt, tot officieren van gezondheid 1ste klasse, de officieren van gezondheid der 2de klasse H. Deurink en J. Smith.

— Z. M. heeft, bij besluit van den 7 dezer, goedgevonden te benoemen, tot adspirant-betaalmeesters bij het leger in Oost-Indië, de sergeanten K. L. T. Scharten en J. H. Mulder, van het koloniaal werfdepôt.

— Men meldt ons dat te Goes, op den 13 dezer, de uitreiking heeft plaats gehad der eereteekenen voor langdurige dienst bij de schutterij.

Ook vernemen wij uit die plaats, dat de polder Everinge, nabij Ellewoutsdijk, in groot gevaar verkeert. De zeedijk begeeft zich meer en meer, en bereids hebben de landbouwers hunne tilbare have en vee in veiligheid gebragt; reeds lang waren aan dien dijk calamiteiten voorzien, en niettegenstaande de pogingen van den waterstaat om zulks te keer gaan, schijnt men den dijk niet meer te kunnen behouden.

— Het Staatsblad no. 192 bevat de wet van 4 dezer, houdende de toestemming tot de huwelijks-verbindtenis van Z. K. H. prins Willem Frederik Hendrik der Nederlanden.

— Men verneemt, dat de regering reeds lang eene policiewet op de spoorwegen heeft ontworpen, en dat ontwerp aan de beide spoorweg-maatschappijen is toegezonden, om hare opmerkingen dienaangaande te vernemen.

— De regering laat met den meestmogelijken spoed werken aan het drukken der uitkomsten van de tienjarige volkstelling. Dit werk zal een 1000-tal bladzijden in folio beslaan.

— In het hoofd-kiesdistrict Zutphen is tot lid van de tweede kamer der Staten-Generaal verkozen, jhr. C. A. E. A. van Panhuys, met 819 van de 1368 uitgebragte geldige stemmen.

— Volgens opgaaf van het ministerie van financien is aan de verschillende kantoren van 's rijks accijnsen, over de maand october jl., ontvangen aan suiker-accijns, in hoofdsom, opcenten en collectief-zegel, een bedrag van *f* 92,982,08.

— Den 4 dezer is te Kampen, in den ouderdom van 66 jaren, overleden de hoog-edel-gestrenge heer Michael Witsenborg, in leven gepensioneerd generaal-majoor der genie, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw.

— Men is op 's rijks marinewerf te Nieuwe Diep ijverig bezig met het klaarmaken van het oorlogsfregat Palembang; naar men verzekert wordt het in de eerste dagen der maand januarij van het volgende jaar in dienst gesteld, en zou de bestemming naar Oost-Indië wezen. Verder wordt nog in den loop dezer maand de kanonneerboot no. 38 in dienst gesteld.

Kerknieuws. — Te 's Heer Arendskerke (klassis Goes) is beroepen ds. C. Giltay PAz., te Krabbendijke, door wien deze beroeping is aangenomen.

— De breede kerkeraad der Nederduitsch-Hervormde gemeente te Rotterdam heeft tot herder en leeraar beroepen, den wel-eerw. zeer gel. heer A. Niermeyer, th. dr., predikant te Wemeldinge.

— Te Aardenburg was [illegible] van gisteren (14 nov.) voor de Doopsgezinde gemeente [illegible] gewigtig. De van Medemblik tot haar overgekomen leeraar, na in het morgen-uur door ds. Pekelharing van Middelburg aan haar te zijn voorgesteld, aanvaardde des namiddags zijn dienstwerk onder haar, met de woorden van Joh: 20 vs. 19*b*. het slot: „Vrede zij u lieden."

De Hervormde predikanten van die gemeente, van Sluis, Sint. Anna ter Muiden, St. Kruis en van Maria Horebeke (België) woonden, met eene aanzienlijke schare, veel te groot voor het kleine bedehuis, deze plegtigheid bij. De nieuwe leeraar betrede met geluk het voetspoor van zijnen braven voorganger, ds. Beerta, die sedert 1804 haar een voorbeeld en man des vredes was.

Buitenlandsche Tijdingen.

Engeland. — *Londen* 10 *november.* Heden opende de koningin het parlement. De rede welke H. M. daarbij uitsprak behelst weinig belangrijks omtrent de buitenlandsche staatkunde; omtrent den binnenlandschen toestand wenscht de koningin de leden geluk met den algemeen verbeterden toestand des lands en van het lot der arbeidende klassen, en vervolgt zij daarop: „Indien gijlieden denkt dat de jongste wettelijke bepalingen, schoon met andere tot die gelukkige uitkomst medewerkende, ook een onvermijdelijk nadeel aan zekere gewigtige belangen hebben toegebragt, beveel ik u aan zorgvuldig te onderzoeken, hoe het billijkerwijs mogelijk is die noodlottige uitwerkselen te verzachten, en 's lands landbouwnijverheid in staat te stellen om met voordeel te worstelen tegen de volstrekte mededinging, waaraan het parlement, in zijne wijsheid, beslist heeft, dat zij onderworpen zou zijn."

— In den op gisteren avond door de beide huizen gehoudene zitting zijn de adressen van antwoord op de troonrede aangenomen. In het hoogerhuis heeft de minister Derby verklaard, dat de Engelsche regering zich in geen opzigt zou bemoeijen met de binnenlandsche aangelegenheden der overige volken. Wat het vraagstuk van den vrijen handel aangaat, zoo zal, volgens dien bewindsman, het ministerie zich geheel gedragen naar het verlangen der natie en het door haar gewenschte beginsel eerlijk in toepassing brengen.

— In den afgeloopen nacht is het lijk van den hertog van Wellington hier aangebragt en in het Chelsea-Hospital nedergezet.

Duitschland. — *Weenen* 9 *november.* De keizer heeft een hofrouw van 12 dagen bevolen wegens het overlijden van den hertog van Leuchtenberg.

— De jongste berigten uit Athene hangen een vreeselijk tafereel op van een ontzettenden orkaan, welke in den nacht van 26 op 27 october gewoed heeft. De storm duurde van $8\frac{1}{2}$ tot $10\frac{1}{2}$ ure des avonds. De huizen stonden te waggelen, zuilen vielen neder en schepen zonken of werden op het land geworpen; in den koninklijken residentietuin zijn alleen 1200 boomen ontworteld; kerken en huizen werden van daken beroofd; vooral de haven van Piraeus leverde een vreeselijk schouwspel op; geheele schepen met hunne ladingen waren gezonken of werden tegen het land verbrijzeld.

Door de Grieksche regtbank van gezworenen zijn onlangs 52 roovers ter dood veroordeeld, welk vonnis reeds bevestigd is. De beul trekt het land door om zijne treurige taak te volbrengen. Hij reist op eene goelet, door een sterk geleide vergezeld, om zijn persoon te beschermen, hetgeen geenszins eene overtollige voorzorg is, want de Grieken gevoelen een doodelijken haat tegen een beul, en reeds zijn elf van zijne voorgangers alle vermoord.

Frankrijk. — *Parijs* 12 *november.* Het lang voorspelde protest des graven van Chambord is eindelijk gekomen [illegible] wordt natuurlijk slechts in het geheim verspreid [illegible] geen gevolgen van te duchten, hoewel het krachtig, [illegible] bondig gesteld is. Het legitimiteits-beginsel is er categorisch in uitgedrukt. Enkele volzinnen, tegen het keizerrijk gerigt, kan men ook zonder moeite op de julij-regering toepassen; overigens wordt Orleans ongemoeid gelaten.

— De Correspondance Générale meldt, dat het gemeentebestuur dezer hoofdstad vier millioen francs heeft toegestaan voor de bestrijding der kosten van de feesten, ter eere van de vermoedelijke herstelling des keizerrijks te geven.

— De Fransche gezant bij het Badensche hof, de heer Engelherdt, is te Carlsruhe overleden.

— 13 *November.* — [illegible] houdt in de staatkundige wereld, is de aankondiging van de ineensmelting van den Constitutionnel en de Pays, waaruit, naar men vermoedt, het dagblad van het keizerrijk zal ontstaan. De heer Véron trekt zich terug en doet afstand van die tribune, waarop hij zijne indrukken mededeelde aan gansch Europa,

Gisteren liep het ongeloofwaardig gerucht, als zoude de maarschalk Jerôme, benevens zijn zoon Napoleon Bonaparte, in hechtenis zijn gesteld; welke laatste intusschen op de jagt is te Fontainebleau, met zijnen neef den prins-president der republiek.

Als het tijdstip, waarop het keizerrijk geproclameerd zal worden, noemt men nog steeds, en met meer en meer waarschijnlijkheid, den 2 december.

Het beginsel van schadeloosstelling aan de leden van het wetgevend ligchaam moet zijn aangenomen. Men zegt zelfs, dat ieder lid 10,000 francs zal genieten gedurende elk zittingjaar.

Men kondigt eene gewigtige verandering aan in het personeel der prefecten.

Beursberigt. — 3 pct. 84.85; $4\frac{1}{2}$ pct. 107.00 fr.

Zeetijdingen.

MIDDELBURG 15 november. Eergisteren is naar zee gezeild het schip *Zeepaard*, kapitein J. Giltjes, naar Londen.

VEERE 14 november. Gisteren is naar zee gezeild de brik *Mary Ann*, J. Steincliff, van Middelburg naar Seaham, met ballast.

Ingezonden Stukken.

De redactie der Middelburgsche Courant wordt uitgenoodigd, den hier volgenden brief in hare kolommen op te nemen.

VLISSINGEN, 10 Nov. 1852.

Waarde vriend!

Gij vraagt mij of de eerwaarde kerkeraad der Nederduitsche Hervormde Gemeente alhier, in massa lid is geworden van de Vlissingsche afdeeling van de maatschappij tot Nut van 't Algemeen.

Gij denkt dat, na de lezing eener circulaire, die hier bij vele ingezetenen bezorgd is, van wege eene commissie uit genoemden kerkeraad, die bepaaldelijk belast is met het oprigten eener (zoogenaamde) *Evangelisch Protestantsche bewaarschool.* Gij maakt de opmerking, dat in dat stuk van *Hervormd* of *Gereformeerd* bijna geen sprake is, en de uitdrukkingen: *bevordering van gemeenschappelijk belang*; verder die van: *bewaarschool geen partijschool te maken*, eenen geest ademt, die aan den geest van de maatschappij tot Nut van 't Algemeen doet denken.

Maar mijn vriend, let gij dan niet op den aanhef: *Geliefde Geloofsgenooten!;* dat kunnen, met het oog op de schrijvers, alleen de Gereformeerden zijn; let gij dan niet op de anti-Roomsche strekking, die de circulaire heeft, en vergeet gij daarbij dat het Nut (gij staat mij deze verkorte maar toch zeer gewone uitdrukking toe) slechts Christenen kent, en wanneer *zij* van gemeenschappelijk belang spreekt, geene scheiding onder Christenen wil of bevordert? — Waarlijk, ik geloof dat uwe vraag railleren was, en daarom moet ik u te eerder beantwoorden, omdat in zeker opzigt onze stad weder eene nieuwe spanning beschoren schijnt, die railleren ten dezen ongepast maakt. Weet dan, mijn vriend! dat de circulaire, die gij bedoeldt, juist *tegen* het Nut is gerigt. Om u dit eenigzins duidelijk te maken, moet ik u den stand der bewaarschool-zaken ter dezer plaatse eerst mededeelen.

Voor een jaar reeds besloot de Nuts-afdeeling alhier eene bewaarschool op te rigten. Reeds zoude dat besluit in werking zijn, ware het niet dat men steeds vruchteloos naar een geschikt lokaal omzag. De onderhandelingen daaromtrent met het bestuur der stad zijn eerst afgesprongen, en alleen in de laatste weken is men er in geslaagd, daaromtrent de billijke wenschen vervuld te zien. Het stond alsnu geschapen, dat de behoefte, die alhier aan zulk eene inrigting was, bevredigd zoude worden: eene Christelijke bewaarschool, in den ruimen zin van het woord, was hare opening nabij.

Maar alzoo dacht niet ieder; want alsof het plan van het Nut niet bestond, kwam een der tegenstanders van hetzelve op de ontwikkeling van een plan, dat die zaak van het Nut scheen te niete te moeten doen.

Zoo als gij weet, voormalig Vlissinger! er is eene partij in den lande, die ook in deze stad enkele leden telt, die het Nut als onchristelijk beschouwt. De inrigting, die door Nieuwenhuyzen ook tot doel had, om in de vorige eeuw Nederlandsche Christenen door verlichting te wapenen, juist tegen het onchristelijke, dat van vreemden bodem dreigde over te waaijen; wier weldaden zoo algemeen verspreid zijn en nog worden (want welke vereeniging, zoo ze op goede grondslagen rust en de ontwikkeling des tijds volgt, veroudert ooit?), waarvan de voorstanders onder de geachtste inwoners van het land te tellen zijn, en de oprigters der afdeeling alhier, onder anderen de waardige Zijnen, onzen oudsten predikant, in hun midden zagen, die inrigting, zeg ik, zoude onchristelijk zijn? — Leeraren der Gereformeerde Gemeente, overleden of nog in leven (voor u, als Vlissinger, zijn hier geene namen noodig), mannen, wier orthodoxie zeker door den steller der bewuste circulaire niet betwijfeld zal worden, waren, zoo als dit elders met anderen op gelijke wijze het geval is, leden der Vlissingsche afdeeling; hunne voorlezingen ademden *Christendom* en *gemeenschappelijk belang*, en zulks in den geest die de afdeeling nog beheerscht. De maatregelen van voorheen, het patronaat der armen, het verspreiden van onderwijs, de oprigting van spaarbanken en zangscholen (gij weet dat de beoefening der muzijk door Luther naast die der Theologie werd geplaatst), worden thans voortgezet door de oprigting eener bewaarschool, natuurlijk voor Christenen van alle geloofs-belijdenissen; van daar dan ook, dat de commissie tot die oprigting uit twee Gereformeerden, een Luthersche en een Doopsgezinde bestaat. Een Room

sche zoude daarbij evenzeer behooren, doch bij het bestaan van eene soortgelijke inrigting, door geestelijken dier gezindte opgerigt, is daartoe minder behoefte.

Gij vraagt mogelijk, waar dan die beschuldiging van anti-christelijkheid haren oorsprong van neemt?

Niet anders, mijn vriend! dan omdat men de Nuts-opvatting van de persoonlijkheid van den Christus niet in volle overeenstemming noemt met het gevoelen der orthodoxen. Men vergeet daarbij, dat het Nut op Christelijk terrein alleen *de practijk* des Christendoms zich tot taak heeft gesteld, en, met voorbijgang, doch ook tevens met eerbiediging van een ieders leerstellige beginsels, alles inspant, om hart en verstand te vormen, tot die van ware burgers van het aardsche, en zoo men hoopt eenmaal in genade aangenomen inwoners van het Hemelsche koningrijk.

Is nu de enge poort, die tot den hemel ingang geeft, nog niet eng genoeg voor verschillende leerstelsels; moet ze nog versmald en verlaagd worden, om, kunstsloten gelijk, enkelen, die zich in eene zekere bogt weten te wringen of gewrongen zijn, in te laten, O! dat dan de strijd, hetzij ze inwendig bij elk mensch, of uitwendig in de polemiek der geschriften besta, buiten den werkkring van het Nut blijve, en het liever voortga de nederige betrekking te bekleeden, hoogstens van wegwijzer, maar het liefst die van opzigter, die den weg tot de plaats des ingangs effent en toeziet dat de reiziger op denzelven zich niet onbehoorlijk gedrage. Het Nut gelooft consequent aan het bestaan dier enge poort; doch de vorm van den ingang gelooft zij dat daarachter besloten is, maar daarvóór niet beslist kan worden.

Willen nu de tegenstanders van het Nut, waaronder de steller van de circulaire behoort, geene andere inrigting dan die hunne geloofsbelijdenis gaaf onderteekent, dan begaat de circulaire eene grove font, door te zeggen: *Wij willen de geestelijke vorming der kleinen met het oog op de Christelijke Kerk, waarin zij gedoopt zijn.* — Nog daargelaten of de kerkeraad der Hervormde Gemeente onderwijs in andere godsdienstige rigtingen mag doen geven, is het zeker inconsequent van den steller der circulaire, van zijne beginsels zoo af te wijken, dat hij zelfs de eerste, bij de meeste de zoo beslissende, zaden wil leggen in, aan zijn geloof vreemde, harten, en dus ook zaden die hij niet houdt van een zuiver gewas overgewonnen . . . . of . . . . maar ik wil menigen fluisteraar niet napraten, die daarin de kiemen meent te zien van eene proselitenmakerij op protestantsch terrein.

Of intusschen deze wijze om eene bewaarschool aan te bevelen ook door de eensdenkenden met den steller gegouteerd wordt, betwijfel ik; van een' enkelen hunner is het tegendeel gebleken; men doet er liever het zwijgen toe, én om de zaken, én om de personen; maar zeker is het, dat menigeen liever eene meer ronde verklaring van wat men wil had gezien, en opmerkelijk is het, dat de redactie van het dagblad de Nederlander, het voornaamste gedeelte dier circulaire overnemende, van die overname die schijnbaar liberale verzekering of belofte niet heeft overgenomen.

Gij ziet, mijn vriend! ik kom op de circulaire zelve weer meer neder; daarover dan nog een paar woorden, om daarna tot de geschiedenis der bewaarschool weder te keeren.

Ofschoon de circulaire begint: Geloofsgenooten! moet dan toch de bewuste school *Evangelisch Protestantsch* heeten. Maar waarom zijn er dan de *drie* kerkeraden der overige Protestantsche gemeenten in deze stad niet in gekend, terwijl toch aan de leeken dier gemeenten circulairen zijn gezonden? — Verder wordt de zaak genoemd: *een werk van den Heer, dat elken Christen betaamt;* onwillekeurig moet men dan weer terug komen op de vraag: wie is een Christen? — en maakt men als van zelve de opmerking, ziende op het anti-Roomsche der circulaire, dat onze Roomsche Mede-christenen geene Christenen zouden zijn. Bij scherper nazien, dan onder mijne bevatting ligt, zouden er mogelijk meer zulke opmerkingen te maken zijn, doch ik besluit de beschouwing over de circulaire met deze eene:

De circulaire eindigt met de aanhaling van de woorden eens beroemden landgenoots: zij zijn, zoo ik meen, van den dichter N. Beets, op eene predikanten-vergadering te Amsterdam, ten vorigen jare uitgesproken. Die woorden ken ik waarde, zelfs hooge waarde toe; doch met het doel waarmede de steller der circulaire deze woorden aanhaalde, is die waarde slechts betrekkelijk. Naar den geest en rigting des heeren B., die ik als schrijver hoog vereer, geloof ik, dat die aanhaling geheel bevestigt wat ik vrees, namelijk, dat de geest van het onderwijs (want slechts het materiële van de school is aan heeren inteekenaren overgelaten) niet anders zal zijn dan die welke het beginsel des stellers der circulaire medebrengt, die van het exclusive zijner orthodoxe rigting. Het leeraren geheel aan de school-onderwijzeres zelve over te laten, zoo als gezegd wordt, heeft weinig liberale toepassing te wachten, wijl de keuze van zulk een persoon toch weer aan den steller der circulaire verblijft, en het prepareren dier keuze zeer eenzijdig is, als men de oproeping tot candidaten niet in de Haarlemmer courant, het meest gelezene dagblad voor dat soort van advertentiën, plaatst, ook niet in een dagblad dezer provincie, ofschoon het in eene bewaarschool voor het geven van onderwijs altijd het nuttigst is, iemand uit de provincie te hebben, maar zoover ik heb kunnen nagaan, slechts in de Nederlander, eene courant die, hoezeer in handen van eene zeer bekwame redactie, toch slechts ééne rigting, de anti-Nuts-rigting heeft.

Maar keeren wij eindelijk tot de school terug.

Nu het bestuur van het Nut van een lokaal tegen Mei werd voorzien, zoude dan ook tegen dien tijd de school in werking komen, doch bleef de commissie rondzien om dat tijdstip te vervroegen door het genot van een voorloopig lokaal. Dat omzien werd verlangen, toen van den kansel der Gereformeerde Kerk werd afgekondigd, dat ook van kerkeraadswege eene bewaarschool zoude opgerigt worden, en dat verlangen werd bevredigd, toen een geacht gezelschap in deze stad, uit eigen beweging, de kosten van zulk een voorloopig lokaal op zich nam. Ik sprak daar van verlangen der commissie om te slagen, en was dat verlangen niet billijk, toen de bewuste circulaire des kerkeraads rondgezonden was. Het Nut beoogde eene algemeene inrigting, en ware nu de kerkeraads-circulaire geheel in Gereformeerden geest geweest, dan konden de beide geprojecteerde scholen in aangenamer verhouding nevens elkander staan; doch daar zij melding maakte van het onnoodige eener gemengde school, en daarbij zelfs van eene *gemeenschappelijke* onderneming sprak, moest het plan van het Nut noodwendig óf opgegeven óf dadelijk doorgezet, maar niet gedraald worden, zoo als enkelen wilden. De commissie begreep, dat, was het doel der circulaire wezenlijk, zoo als zij opgaf, eene gepaste school voor alle Protestantsche Gezindheden, die dan toch nimmer in handen van een' kerkeraad, van welke gezindheid ook, moest blijven, dewijl ze daarin altijd zou moeten ontaarden in eene gezindteschool. Opgeven was dus geen zaak. Wel toegerust, reeds lang van eene geschikte onderwijzeres voorzien, moest nu zonder omzien de hand aan den ploeg geslagen worden. Alzoo trad op 1 November ll. de bewaarschool van het Nut in de, u bekende, Walstraat in werking, en waren binnen ééne week tijds reeds zestig kinderen van verschillenden stand aldaar ter school. Die met mij een bezoek in het voorloopige lokaal hebben gebragt, moeten met de inrigting tevens het lieftallige geduld bewonderen der onderwijzeres, die in korte dagen reeds zooveel tot stand heeft gebragt, en bereids op gehechtheid (het voornaamste in eene bewaarschool) harer leerlingen mag bogen. En toch was de oprigting zeer geleidelijk gegaan; om alle hatelijkheid te vermijden, zag men af van eene eerst bepaalde circulaire aan de inwoners der stad, maar ging de commissie in den geest van het Nut stil voort, overtuigd dat goede waar zichzelve aanprijst.

Mijn vriend! nu is de bewaarschool in werking; te berekenen was het vooruit, dat er geen Roomsche op dezelve komen zoude. Vervalt nu niet ééne der beweegredenen van den eerwaarden kerkeraad, om met hunne bewaarschool haast te maken; zijn nu niet de kinderen voor het gaan op de Roomsche school bewaard; op de Nuts-bewaarschool wordt toch ook slechts 25 cent per maand gevraagd, even als op de Kerkeraads-school. Neen! nu bekomt het streven hare eigenlijke zelfstandigheid, want nu juist wordt er meerder spoed gemaakt. De circulaire zegt: *het zal ons aangenamer zijn die in het voorjaar dan in den zomer van* 1853 *te openen*, en *wij willen eerst de behoefte des min gegoeden stands voldoen,* en toch heeft de opname der leerlingen reeds in deze week plaats, en doet de steller der circulaire moeite om zelfs in druk te verspreiden, dat de kinderen uit *elken stand* worden opgenomen.

Er is geene weldadige onderneming, van welken aard ook, of ik neem er deel aan; had de steller der circulaire eene diaconieschool voorgesteld, dan had ik, en met mij vele anderen, en meer anderen meerder, gaarne bijgedragen, doch nu vind ik er gemoedsbezwaar in, om door mijne gift (niet te schragen, want daarvoor is mijne gift niet noodig), maar een bewijs van goedkeuring te geven over de ingewikkelde wijze, waarop eene zóó heerlijke inrigting, als de bewaarschool is, tot stand zal komen.

Mijn vriend! wilt gij, terugziende op onze jeugd, jaloursch worden op de kinderen dezer dagen, bezoek dan eene bewaarschool, maar bovenal, wilt gij eens voor een oogenblik de politiek en de drijvers in de godsdienst en staatkunde ontloopen, of zelfs vergeten, woon dan in de bewaarschool eens eene geheele les bij, zoowel in het aanschouwelijk onderwijs, als in het zingende spelen. Het „*wordt den kinderen gelijk*" wordt u dan duidelijk, en de school verlaten hebbende, zult gij u bedroeven, dat dit terrein der onschuld ook al niet ontglipt aan de Procrustes-mannen onzer dagen, die, gelukkig niet met de ijzeren hand der 17de eeuw, maar toch met niet minder volharding, alles op die eene leest willen schoeijen, die alleen de afmeting draagt hunner denkbeelden.

Nog eene inlichting omtrent eene bewoording, die ik doorgaans gebezigd heb in dit schrijven. Ik sprak steeds van den *steller* der circulaire in het enkelvoud. Gij moet weten, dat de kerkeraad, in de circulaire bedoeld, alleen is de predikanten en ouderlingen; het besluit is buiten diakenen omgegaan, doch ook de ouderlingen (welke ik er van ken, acht ik, zoover ik ze ken, zeer hoog,) voelen, zoo als het meer gaat, geene roeping om te wederstreven aan het verlangen van jeugdiger jaren en levendiger temparement. Uit predikanten en ouderlingen dus is de u bekende commissie benoemd, doch slechts een dier drie heeren geloof ik dat belast is geweest met de redactie.

En nu mijn vriend! vaarwel. Ik blijf

Geheel de Uwe

(maar voor het publiek het lid der Hervormde Gemeente en van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, om beide hoedanigheden daarom nog geen Christen (in de rijke beteekenis des woords) maar iemand die het laatste biddende en werkende tracht te worden).

Naschrift. Slechts om de waarheid eerder duidelijk te doen worden, heb ik mij tot dit schrijven gedrongen gevoeld. Om de opname der leerlingen van de Kerkeraadsschool niet tegen te werken, heb ik echter dit schrijven, dat voor een groot gedeelte reeds in de eerste week van November gereed was, tot nu achtergehouden.

De steller der circulaire zie in mijn schrijven geen vijandelijkheid; mijn naam (zoo hem zulks belang kan inboezemen) zal de Redactie der Middelburgsche Courant hem mededeelen, wanneer hij zich daartoe bij *eigen* geschrifte aanmeldt.

Aan
de Redactie der Middelburgsche Courant.

Mijne Heeren!

In het bijblad uwer Courant van zaturdag 13 dezer staat, dat ik in de zitting van den gemeenteraad alhier, op den 10 dezer, zou gezegd hebben *te twijfelen, of het heffen van een hoofdgeld zoo verkieselijk is.* Doch mijne rede kwam hoofdzakelijk neder op hetgene deswegens in het verslag dier zitting, door de *Provinciale Zeeuwsche Courant* van gisteren, zondag 14 dezer, gemeld wordt.

Het voorstel, door mij met twee andere raadsleden gedaan, *bewijst*, dat ik een *hoofdelijken omslag* BOVEN de heffing der *accijnsen* verkieselijk vind. Maar ik ben er niet zeker van, of de meerderheid van den raad de afschaffing der accijnsen en de vervanging daarvan door een hoofdgeld goed zal keuren. Ook ontveins ik mij niet, dat een hoofdelijke omslag eigenaardige bezwaren heeft. Nu echter een hoofdelijke omslag ook door diegenen, welke er het afkeerigste van zijn, nooit *geheel* zal *kunnen* vermeden worden, en men al het onaangename, dat daarmede gepaard gaat, eveneens zal ondervinden bij een *gedeeltelijke*, als bij een *geheele* afschaffing van de voor handel en nijverheid belemmerende en den huisvader zoo onregtvaardig drukkende accijnsen, houde ik het daarvoor, dat iedereen, die op de zaak nadenkt, het *beter* moet oordeelen, met 1854 *alle* accijnsen door hoofdelijken omslag te vervangen, dan *sommige* accijnsen, bij slechts weinig te verminderen perceptiekosten, te behouden, en in de plaats van zoodanige accijnsen, als er zouden afgeschaft worden, *toch* een hoofdgeld te heffen; dewijl men alsdan *te gelijkertijd* het kostbare en belem[illegible]de der accijnsen, en het onaangename van eigen opgaaf of ta[illegible] eene commissie, ten opzigte van inkomsten of van ver[illegible]ren zou.

U verzoekende het voren[illegible]catie van gemeld verslag in het bijblad uwer courant, [illegible]komend nommer wel te willen opnemen, heb ik de eer met achting te zijn,

Middelburg, 15 Nov. 1852. UWel-Ed. Dw. Dienaar,
A. F. SIFFLÉ.

De Soep-inrigting,

De Vereeniging tot het bezoeken der Armen, die zich zoo onvermoeid het lot dezer ongelukkigen aantrekt, heeft eenige weken geleden, door middel der Stads-courant, hare mede-ingezetenen aangezocht, om zoo niet alle, althans een gedeelte hunner kaarten ter harer beschikking te willen stellen, ten einde die te kunnen uitreiken aan zoodanige personen en huisgezinnen, welke bij haar bekend staan daaraan eene ware behoefte te hebben. Het is te wenschen, om meer dan eene reden, dat aan die oproeping van de Vereeniging gevolg zal worden gegeven; eensdeels toch wordt daardoor voorgekomen dat aan enkele individus, die het geluk hebben bij onderscheidene huishoudingen bekend te zijn, te veel kaarten naar mate van hunne behoeften worden toebedeeld, hetgeen bij ondervinding blijkt dat somwijlen tot een verkeerd gebruik aanleiding geeft, terwijl anderen daarentegen, ofschoon in meer behoeftige omstandigheden verkeerende, maar dit voorregt missende, van dit in den winter zoo heilzaam voedsel voor hun en hunne kinderen geheel verstoken blijven; en anderdeels is en blijft het eene bepaalde waarheid, dat ingeval de Vereeniging (die door het bezoek aan de huizen der armen met derzelver ware gesteldheid meer dan eenig ander bekend is) geene ondersteuning of in geld of in geldswaarde van hare mede-ingezetenen erlangt, zij geheel en al het doel mist waartoe zij zich heeft zamengesteld, om namelijk de bedelarij aan de huizen voor te komen en in de nooden der ware behoeftigen, in eene geschikte verhouding, te voorzien.

Het is niet te ontkennen, dat er in deze stad *zeer veel* wordt aangewend en toegebragt om het lot der armen te verzachten, maar ongelukkig wordt er te veel op verschillende wijzen en voor de hand weg uitgedeeld; men kent de menschen en hunne behoeften niet genoeg, ja, men mist zelfs somwijlen de noodige kennis of zij de afgevraagde ondersteuning wel verdienen en er een doelmatig gebruik van maken; en toch geeft men.

Bij eene behoorlijke centralisatie, wanneer alle bedeeling van één punt uitging, zou er misschien met de helft van het geld oneindig meer nut kunnen gesticht worden, dan thans plaats heeft, en het is uit dien hoofde eene wenschelijke zaak te achten, dat er nog eens mannen in ons midden opstaan, die dit hoogst belangrijk onderwerp in ernstige overweging nemen en ons dienen van raad en voorlichting, niet om te geven, maar om *goed* te geven! X.

Advertentien.

TER DRUKKERIJ VAN DE GEBROEDERS ABRAHAMS.